

Književna kritika, nakladničke i knjižničarske anotacije u modernim i tradicionalnim medijima

Literary Criticism, Publishing and Library Annotations in Modern and Traditional Media

Jasna Horvat

Ekonomski fakultet u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Faculty of Economics, J. J. Strossmayer in Osijek
jasna.horvat@gmail.com

Petra Ljevak

doktorska studentica na Odjelu za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
PhD student at Department of Information Sciences, University of Zadar
petra.ljevak@naklada-ljevak.hr

Nives Tomašević

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
Department of Information Sciences, University of Zadar
ntomasev@unizd.hr

Drahomira Gavranović

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
Department of Information Sciences, University of Zadar
dgavrano@unizd.hr

UDK / UDC 82.09:02

Pregledni rad / Review paper

Primljeno / Received on: 31. 3. 2014.

Prihvaćeno / Accepted on: 1. 9. 2014.

Sažetak

Uz pisca-autora i urednika na sudbinu knjige danas utječe i književna kritika te drugi oblici informiranja o knjizi kao što su nakladnička i knjižničarska anotacija. Neoliberalni kapitalizam u prostorima javnih medija književnu kritiku prepušta kritičarima bez dostatnog formalnog obrazovanja. Znanstvena književna kritika sve više je ograničena na publiciranje u znanstvenim časopisima čiji je domet mali, dok se prostor kulture u javnim medijima u Hrvatskoj suzio. Književna je kritika u trendu onoga što se događa s medijima – spektakularizacije i estradizacije. Navedena činjenica dovodi nakladnike urednike i pisce, ali i svakoga drugog sudionika u procesu proizvodnje knjige pred pitanja o tome tko je mjerodavan suditi o knjizi, je li sudbina knjige osuđena na stajalište „kritičara – amatera“, upravljaju li njome marketinške anotacije nakladnika prenošene kroz medije, do koje mjere sudbina knjige ovisi o statističkom mjerjenju „broja prodanih primjeraka“ te koliku i kakvu važnost dobivaju knjižničarske anotacije – dijelovi bibliografske obradbe. Prijelazom kataloga u online okruženje, knjižničarske anotacije postaju javno dostupne ne samo članovima knjižnice nego i svim nečlanovima, neovisno o njihovoj pripadnosti lokalnoj zajednici kojoj je određena knjižnica na usluzi. Time knjižničarske anotacije dobivaju i dimenziju valorizacije anotiranih nakladničkih proizvoda, a time ujedno i ulogu promotora izabranog nakladničkog proizvoda. S obzirom da će se knjižničarska anotacija vrlo često razlikovati od nakladničke anotacije kao i od javno objavljene književne kritike, u ovome radu razmatrat će se njihove srodnosti i razlike.

Ključne riječi: književna kritika, knjižničarske anotacije, nakladnička anotacija, nakladništvo, knjiga, javni prostor, informacije

Summary

The destiny of the book today is under the influence of the author but is also influenced by the literary criticism and other forms of informing about the book, such as publishing and library annotations. Neoliberal capitalism in the areas of public media surrenders literary criticism to critics without suf-

ficient formal education. Scientific criticism is increasingly limited on publishing in scientific journals with small range, while the area of culture in public media in Croatia is narrowed. Literary criticism follows the trend of what is happening in the media – spectacularisation and showbiz. This fact opens the questions for publishers, editors and authors, as well as for every other participant in the process of the book production. These questions are: who is competent enough to criticize the book, is the destiny of the book condemned on the viewpoint of „critics-amateurs“ and whether it is managed by marketing publishing annotations transmitted through the media, to which extent the destiny of the book depends on the statistical measurement of „the number of copies sold“ and how much and what kind of importance do the library annotations – parts of bibliographic description get? With the transition of the catalogues in the online environment, library annotations are publicly available not only to the library members, but to the local community. Thereby library annotations get also a dimension of valorization of annotated publishing products, and hence the role of the promoter of the publishing product. Given that the library annotations will in most case differ from the publishing annotation, as well as from publicly announced literary criticism, this paper will consider their similarities and differences.

Key words: literary criticism, library annotations, publishing annotations, public space, information

„Ako se primijeni na književnost, Halbwachsova dijagnoza podrazumijeva da se kolektivno pamćenje književnosti, unutar i izvan njezinih „službenih“ nacionalnih ili jezičnih povijesti, oblikuje prema onome što stvaraju profesionalni čitatelji kroz tradiciju književnih institucija. Sukladno tome, oblikuje ga izabrana elita, a nikako ne svi čitatelji koji čine kolektiv ukupne čitateljske zajednice.“¹

LOVRO ŠKOPLJANAC

„Bitno je za jedno književno djelo da se ono produžuje i nastavlja kroz kritiku, i da tako zadobije sudbinu koja mu pripada, a upravo zahvaljujući kritikama možemo reći da knjiga ima sudbinu“²

DRAŽEN KATUNARIĆ

Uvod

Stvaranje stajališta o književnom djelu – nakladničkom proizvodu najčešće je vezana za pojam *književne kritike*, nakladničke anotacije i knjižničarske anotacije. Književna kritika jedini je znanstveni oblik komunikacije o knjizi. M. Solar književnu kritiku u najširem smislu definira kao „grana znanosti o književnosti, uz teoriju i povijest književnosti, koja se bavi analizom i prosuđivanjem vrijednosti pojedinih književnih djela. U užem smislu naziv se rabi samo za djelatnost vrijednosnog prosuđivanja i njegove rezultate, bez obzira radi li se o obrazlaganju sudova ukusa ili o opisu dojmova koje djelo izaziva.“³ Kako navode N. Tomašević i M. Kovač⁴, raspravu o utjecaju književne kritike možda je dobro započeti (danas) romantičarskom izjavom Vjekoslava Klaića (objavljenom u Glasu Matice hrvatske 1906. godine), u kojoj Klaić navodi *uvjete za razvoj čestite kritike*, a to su:

1 Škopljanac, Lovro. Analiza prisjećanja na književna djela u empirijskih čitatelja. Doktorski rad. Filozofski fakultet: Zagreb, 2013., str. 28.

2 Katunarić, Dražen. Što je kritičar i što bi morao biti. // Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir. Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999., str. 83.

3 Književna kritika. // Solar, Milivoj. Književni leksikon. Pisci. Djela. Pojmovi. 2. prošireno izd. Matica hrvatska: Zagreb, 2011. Str. 249.

4 Usp. Tomašević, Nives; Kovač, Miha. Knjiga, tranzicija, iluzija. Zagreb: Naklada Ljevak, 2009.

- „1. Kritike neka pišu zreliji, iskusni i u dotičnoj struci posve vješti ljudi;
2. Kritika mora biti pravedna;
3. Kritika mora biti instruktivna (poučna);
4. Kritika neka bude iskrena i pobuđujuća;
5. Djela loša, koja ne odaju ni talenta ni mara autorova, neka se uopće ne kritiziraju.“

Escarpit (1972.) drži da se ne može zamjeriti kritičaru ako izrazi težnju i li sklonost prema stanovitoj književnoj „koketeriji“, jer je potrebno da se čuje i glas manjina, posebice eksperimentalnih.⁵ No potrebno je također da drugi kritičari iznose druga svjedočanstva i da tako uspostavljaju dodir između širih grupa pisaca i čitatelja.

U posljednjoj točki Klaićeva naputka upozorava se na potrebu ignoriranja, prešućivanja „loših knjiga“. Klaić upozorava upravo na ono na čemu počiva suvremeni marketing, čiji je jedan sastavni dio i nakladnička anotacija, a koji je usmjeren promoviranju i plasmanu knjige ciljanom segmentu čitatelja/kupaca. Po svojoj namjeni nakladnička anotacija korespondira onome sto se u poslovnoj terminologiji naziva „copywriting“, a definira se kao „proces oblikovanja teksta u svrhu marketinga ili oglašavanja proizvoda, organizacije, ideje ili osobe. Čitatelj tako napisanog teksta trebao bi biti uvjeren u svojstva proizvoda i razviti želju da ga kupi na temelju informacija danih u tekstu.“⁶ Krilatica „i loša je promidžba dobra promidžba“ može se, dakle, odnositi na knjigu kao i na svaki drugi proizvod.

U knjižničarstvu se u inormiranju o knjizi ne koristi književna kritika u punom smislu Solarove definicije. Knjižničari bibliografski zapis nadopunjuju tzv. anotacijom ili sažetkom koji korisniku, tj. čitatelju daje osnovne informacije o sadržaju djela. K. Tadić, knjižničarsku anotaciju naziva i „obavijesnom“ i razlikuje ju od kritičke anotacije.⁷ Prelaskom knjižničnih kataloga u online okruženje ovaj je segment anotacija postao javan i široko dostupan.

Digitalno i javno dostupne knjižničarske anotacije, digitalnim i tradicionalnim medijima plasirane nakladničke anotacije, te javno dostupna književna kritika svojim medijskim postojanjem te kolizijama i utjecajima na

5 Usp. Escarpit, Robert. *Revolucija knjige*. Zagreb : Prosvjeta, 1972. Str. 198-200.

6 Usp. Copywriting. // *English dictionary*, Collins [citirano: 2014-02-25]. Dostupno na: <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/copywriting>

7 Tadić, Katica. *Radi u knjižnici*. Opatija : Naklada Benja, 1994. [citirano: 2013-09-30]. Dostupno na: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/pog4a.htm#19>

stavove različitih čitateljskih skupina oblikuje prostor *javne sfere* književnosti. Njemački filozof i sociolog Jürgen Habermas javnu sferu definira kao virtualnu ili zamišljenu zajednicu koja ne mora nužno postojati u definiranom prostoru. U svojoj idealnoj formi „javna sfera sastoji se od pojedinaca koji se okupljaju kao javnost i artikuliraju društvene potrebe usuglašavajući ih s onima države.“⁸ Prema Habermasu principi javne sfere nastali su u 17. i 18. stoljeću i podrazumijevali su otvorenu diskusiju, debate i preispitivanje stajališta o temama vezanim uz opće dobro s preduvjetom slobode govora, slobode medija i prava slobodnog sudjelovanja. Po Hauseru⁹ (1986.) javna sfera diskurzivno je mjesto gdje je moguće razmjenjivati mišljenja u svrhu formiranja zajedničkih stavova, pa tako i u polju književnosti. Mediji kao prenositelji ovih poruka imaju važnu ulogu u stvaranju spomenutog segmenta javne sfere, kao i javne sfere generalno, a njihova raznovrsnost s obzirom na tehnološku pozadinu (novine, radio, televizija, web, društvene mreže, itd.) utječe na sadržaj kritike i anotacija te na njihov oblik.

Escarpit (1972.) ističe da će najuspješniji kritičari biti oni koji imaju veću spisateljsku samostalnost i ljudsku slobodu te da će im upravo ta svojstva omogućiti da čitateljskim masama pokažu pristupačno i razumljivo lice književnosti. I koliko god bio tolerantan, Escarpit je u jednome isključiv: svaka književna kritika prije svega je namijenjena masovnomu širenju knjige te mora polaziti od iskustvenog poznavanja unutarnjih struktura masa i njihova literarnoga ponašanja.¹⁰ To što je književni kritičar sveden na kulturnog animatora mora se usmjeriti u cilj širenja čitateljske kulture i zainteresiranosti za prostor književne egzistencije.

Literarna knjiga u javnom prostoru

Literarna je knjiga ona nakladnička kategorija koja je predmetom analize ovog rada. Escarpit navodi kako se „literarna knjiga može definirati samo

8 Usp. Habermas, Jürgen. *The structural transformation of the public sphere*. MIT Press: Cambridge, 1989., str. 176.

9 Usp. Hauser, Arnold. *Sociologija umjetnosti*. Zagreb: Školska knjiga, 1986.

10 Usp. Escarpit, Robert. *Nav. dj.*, str. 200. i Usp. Tomašević, Nives; Horvat, Jasna. *Nevidljivo nakladništvo*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2012.

literarnom uporabom“ te dodaje da su „literarne pobude u pravom smislu one koje poštuju nesvršishodnost djela i koje od čitanja prave svrhu, a ne sredstvo. Ovako shvaćeno čitanje zahtijeva samoću, a istodobno je i isključuje. Doista, čitati knjigu kao izvorno ostvarenje, a ne kao sredstvo za funkcionalno udovoljenje neke potrebe, pretpostavlja ‘da se ide drugome’, ‘da se obraća drugome’, jednom riječi ‘da se izlazi iz samoga sebe’. U tom smislu knjiga-pratilac oprečna je knjizi-sredstvu koja je u potpunosti podređena potrebama pojedinca.“¹¹ U nastavku svoje rasprave isti autor navodi: „Uz književnost treba dakle uzeti u obzir golemo područje onog što se označava raznim nazivima, kao niža literatura, infraliteratura, marginalna literatura. Na granici tog područja nalazi se literarna knjiga koju određuju ne samo estetski nego prvenstveno socijalni čimbenici. Iz toga proizlazi da se stupanj literarnosti knjige mijenja prema publici kojoj se obraća, a pojava *paperbacka*, jeftine knjige, vrlo oštro postavlja upravo pitanje paraliterature na margina- ma literarnog.“¹²

Shema 1. Nakladnički proizvod u javnoj (digitalnoj) sferi i kreatori anotacija

11 Isto, str. 52.

12 Isto, str. 60.

Kako je *paperback* uveo pitanje o razgraničenju literarnog i paraliterarnog nakladničkog proizvoda, tako je internet uveo raspravu o granicama javnog prostora, a unutar ove rasprave i novu raspravu o anotacijama koje prate nakladnički proizvod. Naime, promotri li se nakladnički proizvod (knjiga) u današnjoj *javnoj sferi*, može se primijetiti a) digitalna uvjetovanost javne sfere i b) trojakost onih koji o knjizi ostavljaju zapise.

Prema L. Škopljanacu, „...u književnoj recepciji glasovi se neprofesionalnih čitatelja isključuju ili reduciraju na neku komponentu, recimo obrazovnu (učenici, studenti), tržišnu (potrošači) ili medijsku (anonimni komentari u javnoj sferi). Ulaskom digitalne tehnologije u optjecaj tekstova između autora i čitatelja otvorio se mnogo veći prostor za glasove potonjih, ali istovremeno su posrednici u toj komunikaciji (izdavači, urednici, recenzenti, itd.) uspostavili nove mogućnosti i, posredno, nova pravila izražavanja. Tako je putem interneta svakome moguće ocijeniti i recenzirati bilo koju knjigu, ali urednici internetskih stranica zadržavaju pravo da uklone neželjene komentare i da u prvi plan istaknu, recimo, brojčane ocjene uspješnosti svakog teksta, ili broj prodanih primjeraka. Na taj se način neprofesionalnim čitateljima daje vidljivost, ali ponovo dokida mogućnost punopravne prezentacije mišljenja o književnosti kakvu imaju profesionalni čitatelji, zbog čega su neprofesionalni čitatelji u neku ruku zakinuti, na što ovo istraživanje uzgredno nastoji upozoriti.“¹³ Profesionalni čitatelji bave se profesionalno književnim tekstom, čitaju ga, proučavaju i na njega se oslanjaju u kritici, dok se neprofesionalni čitatelji određuju u odnosu na tekst kojim se bave oslanjajući se isključivo na vlastito pamćenje o onome što su pročitali.¹⁴

A. Dingli u svojoj knjizi o anotiranju znanja¹⁵ uočava kako se na webu anotacijom može označiti svaki komentar ili druga vrsta primjedbe koja je pridružena bilo kojem web dokumentu. Također govori o promjenama koje je u anotacije unio internet i razvoj različitih vrsta medija. Anotacija na internetu može se primijeniti na različite oblike sadržaja poput grafičkih sadržaja, slikovnih sadržaja, zvuka, videa te multimedijalnih sadržaja. Dakako, anotacija u internet

13 Škopljanac, Lovro. Analiza prisjećanja na književna djela u empirijskih čitatelja. Doktorski rad obranjen na Filozofskom fakultetu, 2013., str. 204.

14 Usp. Isto, str. 1.

15 Usp. Dingli, Alexiei. Knowledge annotation: making implicit knowledge explicit. Berlin ; Heidelberg : Springer, 2011.

okruženju može varirati od oznaka¹⁶ koje se dodjeljuju pojedinom objektu na internetu do komentara koji se odnose na doživljaj pojedinog objekta.

Književna kritika u prostorima javnih medija

Književna kritika nedvojbeno pripada onim aktivnostima koje u domeni književnog stvaralaštva i nakladničke produkcije utječu na formiranje stajališta o knjizi, a time i preferencija određenog književnog naslova. Za književnu kritiku Ivica Matičević navodi: „Književna je kritika govor o govoru, tj. oblik pisanog diskursa o književnom djelu (metaliteratura); književnoj je kritici cilj neposredno vrednovati (ocijeniti) pojedino književno djelo ili opus te, konačno, do samoga kritičkog suda kritičar dolazi služeći se postupcima (tehnikama) deskripcije, analize i interpretacije. To su u najširem smislu, odredice književne kritike kao žanra unutar sistemskoga genusa znanosti o književnosti, pored teorije i povijesti književnosti. Karakteristično je obilježje književne kritike njezina pojmovna neodređenost i shvaćanje da njezino teorijsko određenje može biti isključivo povijesno utemeljeno. Nešto poput utvrđivanja ‘invarijante’ pojma za sva razdoblja bez razlike i ostatka nije moguće, budući da niječe njegov dubinski povijesni život (Vladimir Biti) i kameleonsku, neuhvatljivu narav književne kritike (Rene Wellek).“¹⁷

Književna se kritika dijeli na dvije velike skupine – znanstvenu teoriju i dominantnu književnu kritiku.

O znanstvenoj misli o književnosti L. Škopljanac¹⁸ u svom doktorskom radu raspravlja u kontekstu mogućnosti konsolidiranja znanja o književnosti i sprječavanju njegova raspršivanja u divergentnim, ponekad i proturječnim pristupima. S obzirom da empirijski pristup književnosti Škopljanac vidi poteklim iz književne struke, te odgovorom na stanje dominantne kritike i teorije (tu se poziva na radove Schmidta¹⁹, Mialla i njihovih istomi-

16 Usp. Isto, str. 25-32.

17 Matičević, Ivica. *Obrazlaganje kao temeljni postupak*. // Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir. Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999., str. 55.

18 Škopljanac, Lovro. *Nav. dj.*, str. 53.

19 Schmidt, Stephen R. *Unscrambling the effects of emotion and distinctiveness on memory*. // *The foundations of remembering: essays in honor of Henry L. Roediger, III.* / ur. James Nairne. New York: Psychological Press, 2007.

šljenika) često nedovoljno uspješne i usredotočene na pogrešne stvari, u svom doktorskom radu apostrofira Miallov program od tri točke s prijedlozima za nužno ostvarivanje preduvjeta potrebnih za svako “znanstveno” istraživanje književnosti: “1) osvijetliti što je predmet istraživanja; 2) osmisliti prikladne metode istraživanja; i 3) zapitati kojoj svrsi služi književnost, bilo za pojedinca ili za širu zajednicu.”²⁰

Još 1999. godine Pavao Pavličić izrazio je bojazan da književna kritika zamire: „Jer, u novinama – bile one dnevne ili tjedne – kritika slabo stoji. Ne stoji slabo u tom smislu što je ne bi bilo, jer ima je – kad je riječ o proznim knjigama – ponekad i odviše, nego u tom smislu što nema ni profila ni kontinuiteta.”²¹ Iste godine, na probleme književne kritike upozorava i Pranjković: „U velikom dijelu naših novina (kako dnevnika i tjednika tako i novina za kulturu) književne su se kritike pretvorile u površne i klišeizirane prikaze novoobjavljenih knjiga koji su u pravilu izrazito pozitivni, ali prečesto posve neutemeljeni, ne tako rijetko nažalost i nepismeni. U kritika-ma je sve više općenitih fraza, a sve manje utemeljena stava i sposobnosti da se djelo o kojem je u kritici riječ ozbiljno i/ili razumljivo vrednuje odnosno smjesti u kontekst kojemu pripada.”²²

Očito, književna kritika prolazila je kroz tranziciju i devedesetih, a efekti ove tranzicije danas su prepoznatljiviji (i mjerljivi) u oblicima u koje se književna kritika transformirala. Dean Duda, profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2008. godine izjavio je: „Budući da se reklamnim diskursom, jednim od dominantnih, roba prikazuje javnosti, mi zapravo nemamo književnu kritiku već oblik reklamnog diskursa“. Duda nadalje tvrdi: “Kakva je književnost, takva je i književna kritika. U trenutku kad je nakladništvo postalo pristojnom industrijom, umjesto da se dogodio izvjesni oblik pluralizma i jačanja književne kritike, dogodio se njen totalni kolaps. Kako smo doznali, u prošloj hrvatskoj nakladničkoj godini (2012.) objavljeno je preko 50 romana, što znači da je barem 25 novih autora ušlo u žanr, no u književnokritičkom se polju nije pojavilo niti jedno novo ime.“

20 Usp. Miall, David. Science in the perspective of literariness. // *Scientific study of literature* 1, 1(2011), str. 8.

21 Pavličić, Pavao. Pokuda pohvale. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa* / prir. Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999., str. 44.

22 Pranjković, Ivo. Izuzetak ne potvrđuje pravilo. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa* / prir. Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999., str. 108.

Izmještena iz prostora tiskanih medija (ali i drugih javnih prostora čiji su vlasnički interesi motivirani stvaranjem profita), književna kritika izmjestila se u mrežno sučelje (blogovi, forumi, društvene mreže, itd.). Dostupnost mrežnih sadržaja izmijenila je i ulogu knjižničarske anotacije koja je, upravo svojom informativnošću i relevantnošću u prosudbi, postala svojevrsan oblik javne kritike knjižnih naslova.

Knjižničarske anotacije

Važnost knjižnica u stvaranju stajališta o književnom djelu – nakladničkom proizvodu, predmetom je analize sve većeg broja istraživanja. Škopljanac (2013) u svom doktorskom radu navodi izjavu ispitanice o pročitanoj djelu *Orkanski visovi*: “To je bio naslov koji sam pročitala, [kao] prvo, prerano, prvi put kad sam ga čitala. Bila sam premala. Moj tata je imao jako veliku biblioteku pa sam razne naslove čitala prerano i kasno sam otkrila knjižnicu kao instituciju.” U ovom se komentaru ispitanice koja je odmalena imala pristup velikome broju tekstova nalazi i indikator važnosti knjižnica za neprofesionalne čitatelje. Između devedesetero njih koji su sudjelovali u istraživanju, u razgovorima se javne knjižnice spominju kao mjesto nabave otprilike trideset i pet naslova, dok je daljnjih dvadesetak naslova smješteno u kontekst obiteljskih knjižnica poput ove iz prethodnoga citata.²³ Dakle, knjižnica je mjesto na koje mnogi čitatelji odlaze (bilo fizički ili virtualno) kako bi dobili preporuku za čitanje, uputu o kvalitetnom književnom uratku i knjižnica bi trebala biti pouzdan izvor informacija o literarnom proizvodu – knjizi.

Knjižnice svojim aktivnostima rade na promicanju knjige i čitanja, a sastavni dio stručne obrade građe koja pristiže u knjižnicu svakako čine i knjižničarske anotacije ili sažetci, kako se u posljednje vrijeme nazivaju u online katalozima hrvatskih knjižnica. K. Tadić (1994.) navodi kako „bibliografska obradba uključuje i izradbu anotacije – nekoliko rečenica o sadržaju bibliografske jedinice. Takva se obavijesna anotacija, za razliku od kritičke, obično izrađuje u knjižnicama. Bibliografije sastavljene u knjižnici mogu biti male tematske bibliografije koje se izrađuju se na zahtjev određenog

²³ Škopljanac, Lovro. Nav. dj., str. 187.

korisnika, ili preporučne bibliografije koje služe selektivnoj diseminaciji obavijesti.²⁴ Nadalje, ista autorica podsjeća na navedenu obavijesnu uslugu knjižnice „kojom se neposredno povezuju korisnici i obavijesti za koje knjižnica pretpostavlja da su mu zanimljive, a katkad i prijeko potrebne... Osnovni je oblik napisane i umnožene obavijesti koju knjižnica izrađuje bilten prinova građe u knjižnici. Uz osnovne podatke o građi, bilteni često sadrže i anotaciju (kratak sadržaj te građe). [...] Danas se selektivne obavijesti mogu pojedinačnim i skupnim korisnicima poslati i elektroničkom poštom.... Selektivna diseminacija informacija sustavno je i stalno obavješćivanje korisnika o građi koja ga zanima jer spada u područje njegova širega ili užeg djelovanja. Diseminacija se provodi neposredno usmenim iskazom, kad korisnik dođe u knjižnicu, telefonom ili pak različitim pisanim oblicima koji se dostavljaju povremeno ili u određenim vremenskim razmacima pojedinačnim ili skupnim korisnicima.“²⁵

S odmakom od gotovo dvadeset godina, neupitno je kako je razvoj digitalnih medija unaprijedio komunikaciju korisnika i knjižnica tako da knjižnice danas posjeduju on-line kataloge, mrežne stranice i profile na društvenim mrežama. Upavo ova dimenzija unaprijeđenog komuniciranja knjižnicama daje i novu ulogu koja se s domene „obavijesne usluge“ seli i u domenu „kritičke prosudbe“. U ovome radu uzet će se samo primjeri iz lijepe književnosti kako bi se pokazala svrha i potreba za povezivanjem knjižničarskih i nakladničkih anotacija u svrhu boljeg i kvalitetnijeg obavješćivanja korisnika, odnosno čitatelja. Kako se mijenja tehnologija, i potrebe čitatelja i korisnika knjižnica prate njezin razvoj. Knjižnice, da bi bile ukorak s vremenom, mijenjaju svoje usluge i svoje poslovanje sele u virtualnu sferu. Knjižnični katalogi mijenjaju svoj izgled, a usluge koje nude knjižnice dizajnirane su kako bi pratile potrebe svojih korisnika. Kako bibliografski zapisi postaju vidljiviji i nekorisnicima knjižnica, anotacije ili sažetci kao dio bibliografskog opisa sve više dobivaju na važnosti, a na sebe preuzimaju i neke dodatne uloge. Osim kod K. Tadić, definiciju anotacije nalazimo i u radu S. Belaka koji kaže da je anotacija sažeti, sintetički prikaz relevantnih karakteristika određenog djela te ih prema namjeni dijeli na *deskriptione*,

24 Tadić, Katica. Rad u knjižnici: priručnik za knjižničare. Opatija: Naklada Benja, 1994. [citirano: 2013-09-30] Dostupno na: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/pog4a.htm#19>

25 Isto.

koje sadrže opis činjenica, sadržaja i drugih obilježja djela i *anotacije koje služe kao preporuka*, a one predstavljaju dokument određenog stupnja korisnosti za određenoga korisnika.²⁶ Ovakva podjela anotacija proizašla je upravo iz same namjene anotacije i nejasno je jesu li upravo ti kriteriji primijenjeni prilikom uključivanja anotacije u knjižnični katalog.

Istraživanje knjižničarskih anotacija u online katalozima

Za potrebe ovoga rada obavljeno je kratko istraživanje na online katalozima hrvatskih knjižnica iz kojih su se izdvojili primjeri anotacija za nekoliko književnih naslova kako bi se razvrstale prema vrstama i kako bi se interpretirala njihova uloga u davanju informacija i iznošenja svojevrsne kritike anotiranog djela.

Metodologija

Istraživanje je obavljeno u dva dijela. Intervjuirani su knjižničari u Gradskoj knjižnici Zadar i Gradskoj knjižnici Knjižnica grada Zagreba te su im postavljena četiri pitanja: 1. U koje polje UNIMARC zapisa se upisuje anotacija? 2. Koja je politika dodjeljivanja anotacija? 3. Tko piše anotacije? Kako se biraju naslovi? Otkud se preuzimaju informacije za anotacije? 4. Jesu li anotacije korisne/potrebne? Ako da, kome?

U drugom dijelu istraživanja odabran je korpus djela iz područja književnosti te se obavilo pregledavanje kataložnih zapisa u dvama online katalozima narodnih knjižnica, Gradskoj knjižnici Zadar (Crolist²⁷) te u katalogu Knjižnica grada Zagreba (ZAKI²⁸).

26 Usp. Belak, Stipe. Uvod u znanost. Visoka škola za turistički menadžment: Šibenik, 2005. [skripta], str. 110-111.

27 Katalog. Gradska knjižnica Zadar [citirano: 2013-11-10]. Dostupno na: <http://www.gkzd.hr/?q=hr/node/89>

28 Katalog Knjižnica grada Zagreba [citirano: 2013-11-10]. Dostupno na: <http://katalog.kgz.hr/page-sMisc/katalog.aspx>

Rezultati istraživanja i rasprava

Gradska knjižnica, Knjižnice grada Zagreba na prvo pitanje gdje se bilježi anotacija u sustavu ZAKI odgovorili su da se anotacija vodi u posebnoj tablici i nije zabilježena u UNIMARC polju. Na drugo pitanje o politici dodjeljivanja anotacija odgovoreno je da se većina građe anotira (osim stripova, građe na stranim jezicima...), te se ne anotira građa koja nije na posudbu, BDI zbirka, zaštićeni fond, zavičajna. Anotacije se pišu od 1975. i ranije su se objavljivale u tiskanom biltenu prinova. Od devedesetih godina prošloga stoljeća taj se bilten više ne tiska. Također, starija građa najčešće nema anotacije, ponekad su anotacije različite za različita izdanja istoga naslova, a naslovi iz znanosti o književnosti samo ponekad imaju anotaciju u opisu. Na pitanje o autorima anotacija i o tome tko se njima služi, knjižničari su odgovorili da su autori anotacija diplomirani knjižničari iz mreže KGZ-a koji anotacije dodjeljuju svojoj novijoj građi. Kod pisanja anotacija knjižničari se služe raznim izvorima: biografskim izvorima o autorima, predgovorima, kritikama pa i nakladničkim anotacijama. Anotacije se rade "s knjigom u ruci" i, ono što valja istaknuti, nije dopušteno davati sud o knjizi već se prije svega "prepričava" njezin sadržaj. Kod stručnih knjiga prepisu se poglavlja, ali se zapiše i kome je namijenjeno: opća publika, studenti, stručnjaci... Na pitanje o korisnosti anotacija, knjižničari se izjašnjavaju pozitivno. Popisi prinova s anotacijama izrađuju se mjesečno za potrebe koordinirane nabave KGZ-a, a to čini voditelj koordinirane nabave s voditeljima nabava područnih knjižnica. Anotacije se koriste kao uvid u građu koju će nabavljati za područne knjižnice i ogranke (i svi popisi se nalaze na mrežnim stranicama KGZ-a.²⁹ Knjižničari naglašavaju da je anotacija dodana vrijednost kataloga i da bez obzira što knjižničari ne smiju kritički prosuđivati knjigu koju anotiraju, na mrežnim stranicama pod rubrikom *Pročitajte* (<http://www.kgz.hr/default.aspx>) izdvajaju se kvalitetni naslovi po mišljenju knjižničara, a možda nisu toliko promovirani kroz medije. Anotacije uz te naslove uzimaju se iz kataloga, a naslove bira tročlano uredništvo. Upravo tu možemo pronaći izravnu poveznicu s nakladničkim anotacijama i mogućnosti dodatne suradnje knjižničara i nakladnika.

²⁹ Isto. [citirano: 2013-11-10]. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=2023>

U odgovorima dobivenima iz Gradske knjižnice Zadar doznaje se da se podaci o sadržaju naslova upisuju u UNIMARC polje za upis anotacija, tj. sažetka. To je UNIMARC polje 330 Kratki sadržaj ili sinopsis. Prije 10-15 godina, u GKZD radile su se anotacije za svu građu, onda se odjednom donijela odluka da se anotacije više ne upisuju. Razlog je nepoznat. Mogući razlozi tomu su prezahtjevnost posla, a djelatnika nema dovoljno, ili se mislilo da su dovoljne predmetnice, slobodne ili složene. Ranije su se u katalogu upisivali i sažeci za slikovnice, a anotacije je radila diplomirana knjižničarka. Danas anotacije upisuju knjižničari s Glazbenog odjela za filmsku građu, za zvučne snimke upisuju se sadržaj, a ponekad i za elektronsku građu, da se zna o čemu se radi. No, pravila nisu dosljedna. Autori anotacija su knjižničari na Glazbenom odjelu – za glazbenu građu za koju se informacije preuzimaju sa spremnice, nešto malo s interneta i jako malo knjižničari dodaju sami. Ranije su knjižničari sami izrađivali anotacije, kasnije su se preuzimali dijelovi iz sadržaja anotiranih djela. O potrebi za anotacijama, knjižničari Gradske knjižnice Zadar uviđaju njihovu važnost iako se anotacije više ne rade u okviru samoga kataloga. Kao što je to praksa u drugim knjižnicama, i GKZD na svojim mrežnim stranicama redovito objavljuje *Preporuke o novim naslovima*. Ponovno potvrđujemo i zaključujemo da svaka knjižnica i svaka preporuka za čitanje donosi dodanu vrijednost djelu, ali i može obogatiti nahladničku anotaciju.

U drugom dijelu istraživanja, temeljem analize izdvojenih primjera kataložnih zapisa, mogu se prepoznati tri vrste anotacija koje se javljaju u katalozima: deskriptivna ili opisna anotacija: *anotacija koja ukratko govori o sadržaju anotiranog djela* (stručnog ili književnog); *anotacija preuzeta iz recenzije ili prikaza djela*: uz takvu anotaciju navodi se tekst koji je preuzet pod navodnim znakovima i povremeno je obilježen inicijalima autora teksta te je naveden izvor anotacije: recenzija, prikaz, predgovor, pogovor, korica knjige i druga informativna mjesta (npr. tekst se preuzima iz nakladničkih anotacija) i treći oblik čini *anotacija izrađena u svrhu preporuke* i služi za preporuku za daljnje čitanje.

U Tablici 1. koja slijedi možemo vidjeti usporedne primjere odabranih knjižničarskih i nakladničkih anotacija.

Tablica 1: Izabrane knjižničarske i nakladničke anotacije³⁰

Jasna Horvat. Alemperkina kazivanja, 2005.																											
Knjižničarska anotacija (ZAKI)																											
<p>Alemperkina kazivanja / Jasna Horvat ; ilustrirala Pika Vončina</p> <table border="0"> <tr> <td>Autor</td> <td>Horvat, Jasna, ekonomistica </td> </tr> <tr> <td>Ostali autori</td> <td>Vončina, Pika [ilustrator]</td> </tr> <tr> <td>Nakladnik</td> <td>Zagreb : Naklada Ljevak, 2005</td> </tr> <tr> <td>Materijalni opis</td> <td>87 str. : ilustr. ; 23 cm</td> </tr> <tr> <td>Napomena</td> <td>Str. 85: Bilješka o autorici.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Str. 85: Bilješka o ilustratorici.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Str. 5-6: U svijetu starohrvatske mitologije / Hrvojka Mihanović-Salopek.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Str. 83-84: Zanimljive i neobične priče / Helena Sablić Tomić.</td> </tr> <tr> <td>Klasifikacijska oznaka</td> <td>293 Religije germanskih i i baltičkih slavenskih naroda</td> </tr> <tr> <td>Anotacija</td> <td>Udahnujući život vilama, dobrim i zlim bogovima i božicama, autorica je na zanimljiv način dočarala bajkoviti svijet praslavenske i starohrvatske poganske mitologije. Kroz kratke, zanimljive i neobične priče, naizmjenično kombinirajući poeziju i prozu predstavljeni su hrvatski krijesovi, pjesme o Ladi, dobri patuljci malići, bog Svarog i brojni drugi više ili manje poznati likovi. Adaptirani i umjetnički obrađeni za potrebe mladih čitalaca, mitovi će proširiti spoznaje i razviti pozitivan odnos prema tradiciji i povijesnom naslijeđu, što je autorici i bila nakana. Knjigu je maštovitim ilustracijama uljepšala Pika Vončina, a vrijedno je spomenuti i pregledan stručni tumač mitoloških likova i pojmova koji se u pričama spominju i tematiziraju.</td> </tr> <tr> <td>Jezik</td> <td>hrvatski</td> </tr> <tr> <td>Standardni broj</td> <td>ISBN 953-178-666-6</td> </tr> <tr> <td>Građa</td> <td> Knjiga</td> </tr> </table>		Autor	Horvat, Jasna, ekonomistica	Ostali autori	Vončina, Pika [ilustrator]	Nakladnik	Zagreb : Naklada Ljevak, 2005	Materijalni opis	87 str. : ilustr. ; 23 cm	Napomena	Str. 85: Bilješka o autorici.		Str. 85: Bilješka o ilustratorici.		Str. 5-6: U svijetu starohrvatske mitologije / Hrvojka Mihanović-Salopek.		Str. 83-84: Zanimljive i neobične priče / Helena Sablić Tomić.	Klasifikacijska oznaka	293 Religije germanskih i i baltičkih slavenskih naroda	Anotacija	Udahnujući život vilama, dobrim i zlim bogovima i božicama, autorica je na zanimljiv način dočarala bajkoviti svijet praslavenske i starohrvatske poganske mitologije. Kroz kratke, zanimljive i neobične priče, naizmjenično kombinirajući poeziju i prozu predstavljeni su hrvatski krijesovi, pjesme o Ladi, dobri patuljci malići, bog Svarog i brojni drugi više ili manje poznati likovi. Adaptirani i umjetnički obrađeni za potrebe mladih čitalaca, mitovi će proširiti spoznaje i razviti pozitivan odnos prema tradiciji i povijesnom naslijeđu, što je autorici i bila nakana. Knjigu je maštovitim ilustracijama uljepšala Pika Vončina, a vrijedno je spomenuti i pregledan stručni tumač mitoloških likova i pojmova koji se u pričama spominju i tematiziraju.	Jezik	hrvatski	Standardni broj	ISBN 953-178-666-6	Građa	Knjiga
Autor	Horvat, Jasna, ekonomistica																										
Ostali autori	Vončina, Pika [ilustrator]																										
Nakladnik	Zagreb : Naklada Ljevak, 2005																										
Materijalni opis	87 str. : ilustr. ; 23 cm																										
Napomena	Str. 85: Bilješka o autorici.																										
	Str. 85: Bilješka o ilustratorici.																										
	Str. 5-6: U svijetu starohrvatske mitologije / Hrvojka Mihanović-Salopek.																										
	Str. 83-84: Zanimljive i neobične priče / Helena Sablić Tomić.																										
Klasifikacijska oznaka	293 Religije germanskih i i baltičkih slavenskih naroda																										
Anotacija	Udahnujući život vilama, dobrim i zlim bogovima i božicama, autorica je na zanimljiv način dočarala bajkoviti svijet praslavenske i starohrvatske poganske mitologije. Kroz kratke, zanimljive i neobične priče, naizmjenično kombinirajući poeziju i prozu predstavljeni su hrvatski krijesovi, pjesme o Ladi, dobri patuljci malići, bog Svarog i brojni drugi više ili manje poznati likovi. Adaptirani i umjetnički obrađeni za potrebe mladih čitalaca, mitovi će proširiti spoznaje i razviti pozitivan odnos prema tradiciji i povijesnom naslijeđu, što je autorici i bila nakana. Knjigu je maštovitim ilustracijama uljepšala Pika Vončina, a vrijedno je spomenuti i pregledan stručni tumač mitoloških likova i pojmova koji se u pričama spominju i tematiziraju.																										
Jezik	hrvatski																										
Standardni broj	ISBN 953-178-666-6																										
Građa	Knjiga																										
Nakladnička anotacija (Naklada Ljevak)																											
	<p>Jasna Horvat Alemperkina kazivanja</p> <p>Ocjena čitatelja ★ ★ ★ ★ ★</p> <ul style="list-style-type: none"> • ISBN: 953-178-666-6 • Izdavač: Naklada Ljevak • Godina: 2005. • Uvez: tvrdi • Jezik: hrvatski • Broj stranica: 87 • Format: 20,50 x 23,00 cm 																										
	<table border="0"> <tr> <td>Cijena:</td> <td>49,00 kn</td> </tr> <tr> <td>Cijena s popustom:</td> <td>44,10 kn</td> </tr> <tr> <td>Vaša ušteda</td> <td>4,90 kn</td> </tr> <tr> <td>Dodaj u listu želja</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Dodaj u košaricu</td> <td></td> </tr> </table> <p> Like 0</p>	Cijena:	49,00 kn	Cijena s popustom:	44,10 kn	Vaša ušteda	4,90 kn	Dodaj u listu želja		Dodaj u košaricu																	
Cijena:	49,00 kn																										
Cijena s popustom:	44,10 kn																										
Vaša ušteda	4,90 kn																										
Dodaj u listu želja																											
Dodaj u košaricu																											
<p>O knjizi O autoru Komentari čitatelja</p> <p>Knjiga Alemperkina kazivanja zanimljiva je, neobična, informativna i poučna zbirka kratkih priča. Takvo sveže oblikovano štivo satkano od poezije i proze na jednostavan način prenosi zalihu baštinskog identiteta koji u ovim globalizacijskim vremenima predstavlja važno mjesto u prepoznavanju nacionalnog identiteta mladih čitatelja. Jasna Horvat nas uvodi kroz svoje priče u svijet manje ili više poznatih legendi, udahnujući život vilama, dobrim i zlim bogovima i božicama, a poetskim upletima u tekst manirom dobra poznavatelja nečega što nije lako upoznati i spoznati dječjim osjećajima nudi novu dimenziju stvarnosti. Primarno njeguje pozitivan odnos prema tradicijskom i poučava o zaboravljenim dijelovima povijesnog naslijeđa.</p>																											
	<p>Napiši komentar </p> <p>Ocjena: (5.00)</p> <p>Broj komentara: (2)</p>																										

30 Primjeri preuzeti iz online kataloga knjižnica i s mrežnih stranica Naklade Ljevak i Mozaik knjige.

Julijana Matanović. Zašto sam vam lagala, 1997. [3. izd.]

Knjižničarska anotacija (ZAKI)

Zašto sam vam lagala / Julijana Matanović

Autor	Matanović, Julijana
Izdanje	[3. izd. u ovoj biblioteci]
Nakladnik	Zagreb : Mozaik knjiga, 1997
Materijalni opis	196 str. ; 19 cm
Nakladnički niz	Biblioteka Rukoljub
Napomena	Str. 191-196: Poetika pletenja / Zvonko Maković.
Klasifikacijska oznaka	821.163.42-3 Hrvatska književnost. Romani, novele, pripovijetke

Anotacija
 Čitajući ovu knjigu, može nam se u prvi mah učiniti kako je riječ o izrazito autobiografskom tekstu. Iz poglavlja u poglavlje autorica nas upoznaje s najvažnijim činjenicama koje su joj odredile život. To je, međutim, samo jedna dimenzija ove čudesne proze. Promatramo li ovo štivo s aspekta fikcije, tada se slobodno možemo kretati iznimno slojevitim prostranstvima napisanih rečenica. Ulazimo u njihovo vrtložno kretanje koje je nastojalo hvatati sve što oko vidi i što uho čuje. Sve što je tu izrečeno plijeni nas izvanrednom uvjerljivošću od koje će nam se najednom pri čitanju stisnuti grlo i proširiti oko.

Jezik: hrvatski
 Standardni broj: ISBN 953-173-299-X
 Građa: Knjiga

Knjižničarska anotacija (Crolist)

Baza podataka: GRADSKA KNJIŽNICA ZADAR

Tražili ste: bibliografski zapis

Vaš upit: 970311013

970311013: monografija/2

ISBD

UNIMARC

Identifikatori: ISBN 953-173-299-x

Autor: Matanović, Julijana

Naslov: Zašto sam vam lagala / Julijana Matanović

Impresum: Zagreb : Mozaik knjiga, 1997.

Materijalni opis: 196 str. ; 19 cm

Nakladnička cjelina: Biblioteka Rukoljub

Sažetak: Što je u ovoj knjizi stvarno, a što izmišljeno, zaista nije važno. Fiktivni i autobiografski događaji plijene čitatelja svojom izvanrednom uvjerljivošću. Spisateljica nas upoznaje s najvažnijim činjenicama koje su joj odredile život. Otkrivamo duboku melankoliju panonske provincije i vremena turobne socijalističke stvarnosti.

UDK: 821.163.42-31

Signatura: 886.2-3 MATAN z

Julijana Matanović. Zašto sam vam lagala, 2000. [4. izd.]

Knjižničarska anotacija [ZAKI]

Zašto sam vam lagala / Julijana Matanović

Autor	Matanović, Julijana
Izdanje	4. dopunjeno izd.
Nakladnik	Zagreb : Mozaik knjiga, 2000
Materijalni opis	205 str. ; 19 cm
Nakladnički niz	Biblioteka Mozaik ; knj. 5
Klasifikacijska oznaka	821.163.42-94 Hrvatska književnost. Memoari. Dnevnici. Životopisi
Anotacija	Zbirka autobiografski intoniranih priča, povezanih u cjeloviti mozaik, kojim autorica dočarava doživljaje iz svoga djetinjstva i mladosti, važnije po snazi dojma koji su ostavili na nju, nego li po sudbinskoj ulozi u njezinu životu. Oživljava i atmosferu maloga slavonskog mjesta u kojem je odrasla. Poigravajući se granicama između istinitoga i fikcionalnoga, autorica se odlučila ovo četvrto izdanje svoje knjige dopuniti dvjema novim pričama, "Dnevnik" i "Sat", pri čemu se ova potonja priča, u usporedbi s autoričinim stvarnim biografskim podacima, pokazuje kao nedvojbeno fikcionalni tekst, dovodeći u pitanje autobiografski karakter i ostalih priča.
Jezik	hrvatski
Standardni broj	ISBN 953-196-577-3
Grada	Knjiga

Lokacije

ISBD

Preporuke

Oznake | Tagovi

UNIMARC

Knjižničarska anotacija (Crolist)

Baza podataka: GRADSKA KNJIŽNICA ZADAR

Tražili ste: bibliografski zapis

Vaš upit: 400606012

400606012: monografija/2

ISBD

UNIMARC

Identifikatori: ISBN 953-196-577-3

Autor: Matanović, Julijana

Naslov: Zašto sam vam lagala / Julijana Matanović

Izdanje: 4. dopunjeno izd.

Impresum: Zagreb : Mozaik knjiga, 2000.

Materijalni opis: 205 str. ; 19 cm

Nakladnička cjelina: Biblioteka Mozaik ; knj. 5

Sažetak: U četvrtom izdanju svoje knjige Zašto sam vam lagala, autorica Julijana Matanović odlučila je sa svojim čitateljima podijeliti još nekoliko tajni svoje biografije. Nadopunila ga je s dvjema novim pričama (Dnevnik i Sat) koje će nadopuniti njezin autobiografski mozaik složen u prva tri izdanja. .

UDK: 821.163.42-31

Signatura: 886.2-3 MATAN z

Nakladnička anotacija (Mozaik knjiga)

ZAŠTO SAM VAM LAGALA

Julijana Matanović

Ocjena

[OPIS](#) | [PODACI O KNJIZI](#)

KUPI ODMAH

Nakon trinaest izdanja, vjerojatno, još nitko nije uspio odgonetnuti je li ova knjiga Julijane Matanović zbirka pripovijedaka ili roman, radi li se tu doista o autobiografiji ili je autorica, ipak, lagala i tako nadograđivala priču o svojem životu. No, zanimanje za nju ni sad, dvanaest godina od njezina pojavljivanja ne smanjuje se. Čitatelji je i dalje traže i ponovno iščitavaju pronalazeći u njoj uvijek nešto novo, ono što prošli puta nisu primijetili ili su se prekratko zadržali, pronalazeći, iznova, dijelove i svoje autobiografije.

Iz Tablice 1. vidljive su jasne razlike između primjera anotacija – kako između knjižničarskih i nakladničkih, tako i između knjižničarskih anotacija u slučaju različitih izdanja knjiga. U svakome primjeru moguće je vidjeti kako se anotacije međusobno nadopunjuju (od intrigantnih poticaja na čitanje: „...odlučila je podijeliti još nekoliko tajni svoje biografije“ pa do opisa novosti koje nisu zastupljene u ranijim izdanjima knjige). U svakom pojedinom primjeru moguće je pronaći karakteristične načine izrade knjižničarskih, ali i nakladničkih anotacija, od jasne klasifikacije djela i pripadnosti književnoj vrsti (npr. Alemperkina kazivanja je zbirka kratkih priča iz praslavenske mitologije), do anotacijama koje se više oslanjaju na ključne riječi i na citate iz predgovora i slično. Da bi se stekao dublji uvid u sličnosti i razlike tje mjesta na kojima se nakladnička i knjižničarska anotacija mogu nadopuniti, svakako bi bilo korisno napraviti opsežnije istraživanje.

Umjesto zaključka

Informacijsko doba nedvojbeno donosi nove mogućnosti informiranja o knjizi, njezinom sadržaju i poruci, ali i novi poredak u relevantnosti onih koji (pr)ocjenjuju knjige za čitatelje – populaciju kojoj su knjige i namijenjene. Na tranzicijske procese književne kritike upozoravano je još devedesetih. Jedno od takvih upozorenja napisao je i Pavičić: „Vjerujem da je receptura za obnovu hrvatske književne kritike jednostavna. Ona mora prepoznati svoga recipijenta: čitatelje, sve one ljude koji posuđuju u knjižnicama ili katkad smognu novca da kupe knjigu. Mora pisati o knjigama koje bi te ljude mogle zanimati, služiti im kao orijentir, savjetnik, prijatelj. Naposljetku, novinska kritika mora biti zanimljiva kao novinsko štivo, vrcava i dojmljiva poput glazbenih ili televizijskih kritika. Bude li takva, bit će joj otvoren prostor čak i tabloida.“³¹

U zaključku svakako treba napomenuti da na književnu javnu sferu utječu književna kritika koju obilježava znanstveni diskurs, zatim nakladnička anotacija koja za cilj ima promoviranje knjige te knjižničarska anotacija koja je u pravilu neutralna i čini dodanu vrijednost kataložnog opisa knjige. Knjižničarska anotacija može služiti kao preporuka za daljnje čitanje i knjižničari su iskoristili mrežni prostor za široko, istodnorno i relevantno, informiranje čitatelja o sadržaju knjižnih naslova. I samo povezivanje knjižničarske i nakladničke anotacije donosi povezivanje knjižničara i nakladnika te dvostruko promiče knjigu i čitanje te promiče knjigu kao kulturni proizvod.

Literatura

Belak, Stipe. Uvod u znanost. Visoka škola za turistički menadžment: Šibenik, 2005. [skripta]

Copywriting. // English dictionary, Collins [citirano: 25-02-2014]. Dostupno na: <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/copywriting>

Dingli, Alexiei. Knowledge annotation: making implicit knowledge explicit. Berlin; Heidelberg : Springer, 2011.

31 Pavičić, Jurica. Trinaesto prase. // Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir. Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999., str. 94.

Escarpit, Robert. *Revolucija knjige*. Zagreb : Prosvjeta, 1972.

Habermas, Jürgen. *The structural transformation of the public sphere*. MIT Press: Cambridge, 1989.

Hauser, Arnold. *Sociologija umjetnosti*. Zagreb: Školska knjiga, 1986.

Katunarić, Dražen. Što je kritičar i što bi morao biti. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir.* Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999. Str. 83-84.

Matičević, Ivica. *Obrazlaganje kao temeljni postupak*. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir.* Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999. Str. 55-61.

Miall, David. *Literary reading: empirical & theoretical studies*. New York: P. Lang, 2006.

Miall, David. *Science in the perspective of literariness*. // *Scientific study of literature* 1, 1 (2011), str. 7-14.

Pavičić, Jurica. *Trinaesto prase*. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir.* Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999. Str. 91-94.

Pavličić, Pavao. *Knjiški moljac: 99 uputa što sve treba znati o knjigama*. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 2009.

Pavličić, Pavao. *Pokuda pohvale*. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir.* Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999. Str. 44-47.

Pranjković, Ivo. *Izuzetak ne potvrđuje pravilo*. // *Hrvatska književna kritika – teorija i praksa / prir.* Jelena Hekman. Zagreb: Matica hrvatska: Biblioteka Vijenac, 1999. Str. 108-112.

Schmidt, Siegfried J. *Interpretation: The Story Does Have an Ending*. // *Poetics Today* 21, 4 (2000), str. 621-632.

Schmidt, Siegfried J. *The empirical study of literature: why and why not?* // *The systemic and empirical approach to literature as theory and application /ur.* Steven Totosy de Zepetnek i Irene Sywenky. Edmonton: University of Alberta, 1997.

Schmidt, Stephen R. Unscrambling the effects of emotion and distinctiveness on memory. // The foundations of remembering: essays in honor of Henry L. Roediger, III. / ur. James Nairne. New York: Psychological Press, 2007.

Solar, Milivoj. Književni leksikon. Pisci. Djela. Pojmovi. 2. prošireno izd. Matica hrvatska: Zageb, 2011.

Škopljanac, Lovro. Analiza prisjećanja na književna djela u empirijskih čitatelja. Doktorski rad. Filozofski fakultet: Zagreb, 2013.

Tadić, Katica. Rad u knjižnici: priručnik za knjižničare. Opatija: Naklada Benja, 1994. [citirano: 2013-09-30]. Dostupno na: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/pog4a.htm#19>

Tomašević, Nives; Horvat, Jasna. Nevidljivo nakladništvo. Zagreb: Naklada Ljevak, 2012.

Tomašević, Nives; Kovač, Miha. Knjiga, tranzicija, iluzija. Zagreb: Naklada Ljevak, 2009.

Izvori za istraživanje

Katalog Knjižnica grada Zagreba [citirano: 2013-11-10]. Dostupno na: <http://katalog.kgz.hr/pagesMisc/katalog.aspx>

Katalog. Gradska knjižnica Zadar [citirano: 2013-11-10]. Dostupno na: <http://www.gkzd.hr/?q=hr/node/89>